

Det eneste som kan true 17. mai, er om b

Ja, vi elsker

BLI MED! Det er viktigere enn noen gang å gå i barnetog og feire 17. mai, mener Abid Raja. Da han var åtte år, truet nynazister med å utløse en bombe dersom skolen hans gikk i toget. Likevel har han bare gode minner fra nasjonaldagen.

17. MAI

Av Åse Brandvold og Martin Årseth (tekst) og Tom Henning Bratlie (foto)

Det snør i hagen til stortingsrepresentant Abid Raja (V) seks dager før 17. mai. Iført Oslos jubileumsdrakt, som han har tatt på til ære for fotografen, fryser han ikke. Den gir akkurat den varmen som trengs for en som liker å være ute i all slags vær 17. mai. Og det liker Abid Raja.

– Jeg føler en genuin, ekte kjærlighet til den dagen. Jeg tror ikke du kan kjenne den følelsen dersom du ikke har opplevd den som barn, sier Raja.

Hans sterkeste 17. mai-minne var da han gikk i flaggborgen for Sagene skole i Oslo.

– Jeg var så stolt. Det var stort å heve flagget foran slottet. Jeg husker fortsatt hvor tungt det var. Med mine små pinglearmer var det så vidt jeg klarte å holde flagget oppe fra grusen, sier Raja og ler.

Husker bare glede

Det er på ingen måte gitt at Abid Raja skal ha gode minner fra 17. mai. Norskpakistansen gikk i Norges første tospråklige klasse på Sagene skole. I 1983 truet nynazister fra Nasjonalt folkeparti med å utløse en bombe dersom Sagene-elevene gikk i 17. mai-toget. Det ble starten på en

FAKTA

Terrorfare 17. mai?

■ Etter flere terrorangrep i Europa oppjusterte Politiets sikkerhetstjeneste (PST) i april trusselnivået mot Norge fra «mulig» til «sannsynlig».

■ Samtidig mener Politidirektoratet at de tiltakene som er iverksatt, kompensere for det forhøyede trusselnivået som PST nå har satt.

■ Politiet over hele landet understreker at de gjør det de kan for å beskytte befolkningen og forhindre eventuelle hendelser i Norge 17. mai.

■ I Oslo innebærer det blant annet «økt volum på polititjenesten», i tillegg til enkelte avsperringer av sentrumsgater.

Kilde: Politidirektoratet og NRK

hatkampanje mot skolen som strakte seg over to år: «Alle som ikke er av GERMANSK RASE blir utryddet», «Vi sprenger skolen», «Det vil flyte blod, svart blod». Truslene kom per telefon og brev. Fire medlemmer av Nasjonalt folkeparti ble i 1984 dømt for drapstrusler og nazistisk propaganda.

Men i 1983 avslø politiet fra å stille sikkerhetstiltak for skolen 17. mai. Det var ønske

«Jeg var så stolt. Det var stort å heve flagget foran slottet»

ABID RAJA, STORTINGSPOLITIKER (V)

TRUET: Norges første tospråklige klasse ble truet av nynazister. I midten lærer Karin Myhre. Abid Raja står til høyre for henne.

om å dysse det hele ned. Dermed avlyste lærerne feiringen, fordi de ikke kunne garantere for barnas sikkerhet.

Da dette ble lekket til mediene, ble det helomvending. Knut Frydenlund og Gro Harlem Brundtland var blant politikerne som meldte seg til å gå sammen med elevene i toget. Sagene skole mottok hyllest og applaus gjennom hele byen.

– Hvordan opplevde du det?

– Som barn er du barn, sier Raja og drar på det.

– **Jeg husker hvor stolt jeg var i toget. Jeg husker også at det var en del rasisme og litt snakk hos foreldrene. Men for å være helt ærlig, så har jeg ingen dramatiske minner. Det morsomste var gleden i skolegården etterpå når jeg fikk kaste ringer på colaflesker og spise is, sier Raja og smiler bredt.**

Men så blir han alvorlig.

– Vi må fortsette å la barn oppleve gleden ved 17. mai. Der har vi voksne et ansvar. Hvis vi voksne lar oss kue av frykten, kan barna gå glipp av det viktigste minnet i sitt liv, sier Raja.

NRK Dagsrevyen brakte i forrige uke en reportasje om foreldre som frykter terror

under 17. mai-feiringen i år. To forhold bidrar til frykten: Politiets sikkerhetstjeneste (PST) har oppjustert trusselnivået mot Norge fra «mulig» til «sannsynlig». Terrorgruppa IS har oppfordret til angrep på helligdager og merkedager.

Samtidig forsikrer politiet at folk ikke har grunn til å være redde. I en pressemelding fra Politidirektoratet heter det at tiltakene som er iverksatt «kompensere for det forhøyede trusselnivået».

Raja er ikke i tvil om at barna hans skal gå i barnetog. Samtidig forstår han at foreldre kjenner på et ubehag.

– Bare å tenke tanken på at noen vil ramme små barn, er veldig uhyggelig. Sånn er det å være foreldre. Vi bekymrer oss.

FLAGGER: Abid Raja heiser flagget hjemme i hagen på Ekeberg i Oslo og er nøye med å holde det unna bakken. Som guttunge fikk han gå i skolens flaggborg: – Med mine små pinglearmer var det så vidt jeg klarte å holde flagget oppe fra grusen, sier han.

1. Hvorfor er det viktig å gå i tog 17. mai?

2. Hvordan forholder du deg til terrorfaren 17. mai?

Bjørnar Moxnes, leder av 17. mai-komiteen i Oslo

1. For å feire friheten og selvstendigheten vår, som vi aldri kan ta for gitt. Og for å vise at vi ikke lar oss skremme av fanatikere som vil splitte oss etter hvilken religion vi måtte tilhøre. De skal ikke få ødelegge det samholdet vi feirer 17. mai.

2. Det har ikke kommet noen trusler mot 17. mai-toget eller 17. mai-feiringen i Oslo. Det er politiet som vurderer dette, og som iverksetter nødvendige sikkerhetstiltak.

Mani Hussaini, AUF-leder

1. Jeg mener først og fremst det er viktig å gå i tog for å feire den norske kulturarven og de stolte norske verdiene samhold og fellesskap. I år er det kanskje ekstra viktig å gå, fordi vi må vise at frykt aldri skal trumfe demokratiet.

2. Jeg stoler på at politiet har kontroll på sikkerheten, og gleder meg til å gå i 17. mai-tog, vaie med flagget og spise is og pølser.

Sveinung Rotevatn, fløytist og stortingsrepresentant (V)

1. Fordi det er viktig å feire Grunnlova vår, det er kjekt å pynte seg og det er fantastisk med korpsmusikk.

2. Vi har eit dyktig politi i dette landet, som normalt har god kontroll og solid beredskap. Så dette er i alle fall ikkje noko eg uroar meg for.

arneskolene velger å ikke delta i feiringen: barnetoget

Kristin Danielsen, leder av Kulturrådet

1. Norge er kanskje den eneste nasjonen i verden som kan bruke flaggsymbolet så ubegrenset som vi gjør 17. mai uten at det leses som negativt nasjonalistisk. Venner fra utlandet har ofte bemerket dette med undring. 17. mai-toget er en feiring av vårt åpne, tillitsfulle samfunn. Det er verdier det er viktig å markere.

2. Statistisk sett er det farligste jeg driver med å sykle til jobb i Oslo-trafikken. For å minimere risiko bruker jeg hjelm, og satser på at det skal gå bra.

Kristin Røymo, ordfører i Tromsø

1. 17. mai er en dag der vi legger fra oss forskjeller og sammen feirer det viktigste vi deler, friheten. Feiringen av nasjonaldagen er en påminnelse om at vi er sterkest når vi står sammen.

2. Målet med terrorisme er å spre frykt. Vi lever i verdens beste land. Det er ikke tilfeldig, og vi vet at våre verdier kan være med på å endre verden. Terroristene skal ikke få ta fra oss våre tradisjoner og de livene vi lever. Vi skal bekjempe terrorismen med våre sterkeste våpen, samhold og nestekjærlighet.

Ole Rognø, sjef for buekorpset Markens bataljon

1. Det er for å feire Norges grunnlovsdag, men også for å opprettholde en tradisjon som både er underholdende, flott og verdig. Det er også en fin mulighet for nordmenn og våre nye landsmenn til å feire Norge sammen.

2. I vår tid har terrorisme kommet nærmere inn på oss, men vi har alle en tankegang om at vi ikke skal være redde. Likevel må politiet iverksette sikkerhetstiltak som opprettholder ro og orden.

Men det må ikke gå ut over den tiliten og de frihetene vi har i samfunnet, sier Raja.

Han understreker at han ikke ønsker å underspile den økte terrorfaren i Europa.

– Ja, det er terrorfare, men skal vi slutte å leve livene vår? Bombetrusselen mot barneskolen min gikk sikkert hardt inn på foreldrene mine, men jeg husker bare glede. Vil du at barna dine skal gå glipp av glede på 17. mai? Nei, jeg synes du skal ta på deg finstasen og hylle demokratiet vårt og friheten vår, sier Raja.

En progressiv nasjonalisme

Historien om bombetrusselen mot Sagene skole 17. mai 1983 er også en fortelling om hvordan grunnlovsfeiringen ble forandret og fornyet.

– Trusselen mot barnetoget ga feiringen en ny og progressiv betydning. Den ble viktig for en ny generasjon som ikke identifiserte seg med nasjonalismen til krigsgenerasjonen, sier Ånund Brottveit, forskningssjef ved Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning (Kifo). Ifølge Brottveit ble det et poeng å bruke 17. mai til å bevise at mangfold ikke behøver å bety konflikt og utrygghet.

Utover 1990- og 2000-tallet ble det naturlig med minoritetsrepresentanter i landets 17. mai-komiteer. Kifos forskning viser også en oppsiktsvekkende høy oppslutning om feiringen blant innvandrere. Bare 12 prosent av ikke-vestlige innvandrere lar være å feire dagen. Tilsvarende tall for majoritetsbefolkningen er 11 prosent.

17. mai preges også av en enorm dagnadsinnsats. Forankringen i lokalsamfunn og skole gjør feiringen fleksibel og levedyktig.

– Det er landets største dagnad. Lokale komiteer og skolene gjør det samme de har gjort i alle år. Lokalsamfunnet oppdager seg selv hver 17. mai, sier Brottveit, som tror feiringen ville vært mye mer sårbar dersom den var toppstyrt.

Dagnadsinnsatsen er også oppsiktsvekkende høy. 64 prosent av majoritetsbefolkningen har hatt en frivillig oppgave 17. mai. For minoritetsbefolkningen fra Afrika og

Asia er tallet 50 prosent. Innvandrere fra Europa slutter opp i mindre grad. Forskerne snakker om 17. mai-paradokset: Det er både en norsk og en unorsk dag. Informanter fra Afrika og Asia trekker fram det spesielle med en dag der nordmenn tør opp og er ute i gatene. Noen vektlegger også at de er glade for å feire en frihet de ikke hadde i hjemlandet.

Blandede nasjonalfølelser

Frykten for islamistisk terror og et polarisert Europa utfordrer den hjemlige 17. mai-idyllen. Vil disse faktorene bidra til å dempe 17. mai-feiringen framover? Vi spør førsteamanuensis ved Nasjonalbiblioteket Anne Jorunn Kydland. Hun forsker på sang og er medforfatter av boka «Historien om 'Ja, vi elsker'».

– Dypest sett tror jeg ikke at 17. mai-feiringen kan trues, så lenge vi holder på de fredelige, og for Norge unike, festformene, sier hun.

– I krisetid har en sang som «Ja, vi elsker» fungert samlende, et uttrykk for felles følelser og meningsfylde. Jøden Herman Sachnowitz forteller om en situasjon i Auschwitz da fangene måtte reise seg og

synges, og de valgte «Ja, vi elsker», forteller hun.

– I et mer polarisert Europa, blir nasjonalismen stadig mer diskreditert. Gir det grunn til å

«Dypest sett tror jeg ikke at 17. mai-feiringen kan trues»

ANNE JORUNN KYDLAND, NASJONALBIBLIOTEKET

dempe 17. mai-feiringen?

– Dessverre har ordet nasjonalisme fått negativ valør, ensbetydende med usunn selvhevdelse og forakt for alt fremmed. Norsk nasjonalfølelse og fedrelandskjærighet har historisk sett vært preget av en mer demokratisk karakter enn det mange andre land kan vise til. Kampen for frihet og selvstendighet vokste fram nedenfra gjennom en folkelig venstrebevegelse, sier Kydland og understreker at det ikke er selvsagt at arven videreføres på den gode måten.

– Man må om og om igjen besinne seg på hva feiringen fylles av, herskelyst og vinnertrang eller solidaritetstankgang og takknemlighet, sier Kydland, som tror festformen Norge praktiserer 17. mai, kanskje har bidratt til at fellessang og tog er blitt naturlige uttrykk for empati og takknemlighet. Hun viser til at 200.000 mennesker samlet seg på Rådhusplassen etter ter-

GIKK MED: Utenriksminister Knut Frydenlund gikk i 17. mai-tog sammen med barna fra Sagene skole i 1983. Skolen, som hadde et stort antall fremmedspråklige elever, hadde mottatt trusler fra nynazister, derfor deltok flere politikere i toget sammen med Sagene-barna.

FOTO: NTB SCANPIX

rorhandlingene 22. juli 2011.

– Da begynte allsangen å duve gjennom mengden. Fordi tusenvis kunne «Ja, vi elsker» utenat, ble den sunget, sier hun.

Utøya-generasjonen

Ånund Brottveit ved Kifo har også reflektert over om responsen etter 22. juli har en sammenheng med nordmenns 17. mai-erfaring. Han er spent på i hvilken grad Utøya-generasjonen vil bidra til å fornye 17. mai.

– Hva kan true 17. mai?

– Det må være om barneskolene velger å ikke delta i feiringen, sier Brottveit.

aseb@klassekampen.no
martina@klassekampen.no

ANTIRASISME: I 1984 gikk Sagene-elevene i flaggborgen med slagordet «17. mai for alle».

FOTO: NTB SCANPIX

Rita Ottervik, ordfører i Trondheim

1. Fordi me feirar sjølvstendet vårt og demokratiet. Og me har ein flott måte å gjere det på i Noreg, der me samlast alle saman og feirar i lag. I Trondheim har me sterke tradisjonar, der me alle samlast i Midtbyen og har markeringar i alle bydelane.

2. Me bør forhalde oss til dei anbefalingane politiet gjer, og politiet seier at me bør feire 17. mai, så då gjer me det.

Ingrid Olava, artist

1. At vi lager en festparade med barna istedet for forsvaret vårt, er noe av det aller fineste med Norge. Fred og frihet er ikke en selvfølge og burde absolutt feires.

2. Så lenge PST vurderer barnetoget som trygt, burde vi vel bare beholde roen og gjøre som vi pleier? Det enorme fokuset på terror i mediene gjør at vi tror det er farligere enn det er. Det ville være utrolig synd hvis en så gledesfylt tradisjon ble fortrent av angsten for et tross alt marginalt fenomen. Likevel er det ikke vanskelig å forstå at angsten biter seg fast. Vi får prøve å finne vår indre Hans Rosling og tenke statistikk framfor følelser.

Ervin Kohn, styreleiar i Det mosaiske trossamfunn

1. 17. mai vart ein offisiell heilagdag først i 1947, og feiringa har endra seg gjennom tida. Dagen er ei feiring av Grunnlova, vår nasjonale fødsel og vårt nasjonale sjølvstende. Og etter krigen har fridom vorte ein sentral del av feiringa. Det er ein nasjonal heilagdag, der alle bør delta – men med norske og ikkje andre flagg. Det multikulturelle Noreg kan me feire andre dagar.

2. Me kan ikkje la oss terrorisere, for det er det dei ønskjer. Me levde vidare etter 22. juli og etter skytinga mot synagogen i 2006.

